

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת וארא תשפ"ו

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

לעצור את הגלגל

מלכי המלכים וחיי עולם נטע בתוכנו. על כך שעתיד הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות, שנאמר להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא. 'כל המענג את השבת וזכה לנחלה בלי מצרים', ודע מתן של צדיקים לעתיד לבוא. בן הא הא אומר: 'לפום צערא אגרא', אין לקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה. ועוד ועוד דברי חז"ל מתוקים וערבים המדשנים את עצמותיו של אדם בכל משעולי החיים.

התבוננות והגות במחשבות של תכלית החיים היא זו שיוכלה למתק לנו, להנעים ואף להעלים את הקשיים שבחיי היומיום: וכבר שמענו את דברי החכם ר' יוסי בן קיסמא אשר אמר: 'אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלווין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד' (אבות ו).

אדם שהוא מחובר לאמת ולתכלית של החיים, כסף וזהב אינו משפיע עליו אינו מוריד ומעלה לו את המצב הרוח.

אולם אנו טרודים בשטף החיים ולמי יש זמן לחשוב ולהתבונן, כולם עסוקים מכף רגל ועד ראש, אכן על כך קובל ירמיהו הנביא, הובאו דבריו ב'מסילות ישרים' וז"ל: 'ירמיהו הנביא היה מתאונן על רוע בני דורו מפני היותם נגועים בנגע המדה הזאת, שהיו מעלימים עיניהם ממעשיהם בלי שיישמו לב לראות מה הם: הלהעשות אם להעזוב? ואמר עליהם (ירמיה ח): אין איש נחם על רעתו לאמר וגו' כלה שב במרוצתם כסוס שוטף במלחמה. והיו, שהיו רודפים והולכים במרוצת הרגלם ודרכיהם מבלי שיניחו זמן לעצמם לדקדק על המעשים והדרכים, ונמצא שהם נופלים ברעה בלי ראות אותה. (ספר מסילות ישרים פרק ב)

ומה התקנה?

מסופר על אחד גדולי ישראל ושאל אותו כי יש לו ביום פנאי חמש דקות לעבודת ה' מה ילמד תורה מקרא משנה הלכה. מה חשוב יותר הרב השיב לו שילמד 'מוסר'. תמה השואל: 'מוסר? הכיצד? האם עדיף מהלכה ומשנה?!' אמר לו הרב: כאשר אתה תלמד מוסר ביום חמש דקות אתה תגלה שיש לך לעסוק בעבודת ה' הרבה יותר מחמש דקות...

על כן העצה המוכרחת היא, לעצור - ולו למספר רגעים, את גלגל החיים המסתובב כמרוצת הסוס, להסיח את הדעת מן החסרונות שאנו תאווים למלאות, ולהתבונן ולהגות בטוב שהקב"ה משפיע לנו, במעלות הטובות שיש בבני ביתנו, בתכלית החיים בחלק הנשמה שלנו שהיא חלק אלוהי ממעל, בנצחיות שלנו כעושי רצונו של הקב"ה, כעם ה', ואחר התבוננות זו נדבר ונהגה באלו, אזי ישפך לנו אור על החיים גם כאשר אנו עוסקים באתגרים של החיים הפחות נעימים.

נוכה לחיים טובים בעולם הזה ולגאולה קרובה במהרה בימנו, אמן!

בתחילת הפרשה, משה רבינו מגיע אל בני ישראל ומבשר להם דברים מתוקים וערבים לאוזן השומעת: בני ישראל הקשיבו הקשיבו הקב"ה עומד לגאול אתכם וכך הוא ציוונו לומר לכם: 'לכן אומר לבני ישראל: אני ה' והוצאתי אתכם ממצרים סבלת מצרים והצלת אתכם ממצרים ונאצתי אתכם בנורע נטויה ובשפטים גדלים: ונקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא אתכם ממצרים סבלת מצרים: והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני ה' (שמות ו, ח) אתם תזכו לחרות של אמת, מהיות עבדים לבשר ודם תשובו להיות בני חורין קרובים אל אלהי אבותיכם מלך מלכי המלכים, בתוך ארץ המיוחדת רק לכם. ע"כ.

אולם, מודיעה התורה הקדושה את ההשפעה של הבשורה הנפלאה והיא: 'וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקצת רוח ומעבדה קשה':

פרש"י: ולא שמעו אל משה - לא קבלו תנחומין. ומדוע? 'מקצת רוח' - כל מי שהוא מיצר, רוחו ונשימתו קצרה ואינו יכול להאריך בנשימתו. ומעבודה קשה.

הרי לנו יסוד עצום, אדם שהוא מרוכז במיצרים שלו, שקוע בקושי שלו, גם כאשר יבשרו לו בשורות טובות שבמכוון להפיח רוח חיים באדם כדברי שלמה המלך: 'שמועה טובה תדען עצם' (משלי טו, ל). בשורה זו לא תשפיע עליו, הוא לא יוכל לרוות טוב מן הדברים הטובים שעוברים סביבו. המיצר סוגר בפני האדם את השערים של העתיד הטוב הצפוי לו רוחני וגשמי, של ההנאה מן הטוב שעבר עליו, וכמובן את הטוב שנמצא סביבו בהווה.

אכן, העבודה הקשה אל בני לא באה מאלה, אלא היא הגיעה במזיד ובכוונה תחילה לתכלית הזו, לגרום לבני להיות שקועים בבון ברפש ובטיט, בתוך עצב העבודות, גם בימים של אור הראויים לגאולה, מי שגרם לכך היה, פרעה מלך מצרים, הוא ידע היטב כי כאשר מדברים על גאולה ישועה וחירות זה מסוכן לעבדים שלו, אולם יש דרך קלה לעצור זאת והיא על ידי: 'אתקבד העבדה על האנשים ויעשו בה ואף יעשו דברים שקר'.

פרש"י: - ואל יהנו וידברו תמיד בדברי רוח לאמר נלכה נובחה, ע"כ. פרעה יודע שאם בני ישראל יתחילו לדבר על הגאולה זה מסוכן החרות תחדור אל הנפש שלהם וכבר הם לא יהיו עבדים על כן צריך עצה מה לעשות לגרום להם שלא לדבר תדיר בדברי גאולה והעצה לכך היא להמשיך לעבוד עוד יותר ואז הם ישארו עבדים תמיד. עד כאן בפרשה.

נמצאים אנו בימים של התמודדות מבית ומחוץ, מתמודדים עם בריאות, משתדלים לרוב בפרנסה, משקיעים בגידול וחינוך הילדים..... כך שהטרדות היומיומיות לפרנסה ושאר עבודה פעמים יכולים להשיח לנו את הדעת מן המשפטים של הגאולה הפרטית והכללית שלנו, אין אנו מצליחים להתרכז בתכלית האמתית של החיים, אין אנו מספיקים להתענג על כך שאנו חלק אלוהי ממעל, על הקיום הנצחי שלנו, על כך שאנו עם ה', אנו בני ישראל בניו של מלך

שאלה

**מי שהולך לבית הקברות או לקברי צדיקים
האם צריך ליטול את ידיו?**

תשובה

כתב הרב דוד אבודרהם (סדר נטילת צפרנים) בשם ספר התשב"ץ (קטן סימן רעו) ששבעה דברים צריכים נטילה לאחריהם ואלו הם: הקם מן המטה, והיוצא מבית הכסא, והיוצא מבית המרחץ, והנוטל צפרניו, והחולץ מנעליו, והנוגע ברגליו, והחופף את ראשו. וכ"כ בכלבו סימן כג (טו). והובאו בבית יוסף אורח חיים סימן ד, והביא עוד שם המרדכי (ברכות סימן קצד) אלא שבמקום הקם מן המטה, כתב ההולך בין המתים. ומהר"י אבוהב (סימן ז) בשם ארחות חיים כתב כן על מי שנגע במת.

ובשולחן ערוך אורח חיים (סימן ד סעיף יח) חש לכולהו וכתב, אלו דברים צריכים נטילה במים, הקם מהמיטה, והיוצא מבית הכסא ומבית המרחץ, והנוטל צפרניו, והחולץ מנעליו, והנוגע ברגליו, והחופף ראשו. ויש אומרים אף ההולך בין המתים, ומי שנגע במת, ומי שמפליא כליו, והמשמש מיטתו, והנוגע בכינה, והנוגע בגופו בידו. ומי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל, אם תלמיד חכם הוא – תלמודו משתכח, ואם אינו תלמיד חכם – יוצא מדעתו.

ובספר רבינו בחיי (במדבר, פרשת חקת יט) כתב שכיון שמי אפר פרה מטהרין מטומאת המת, מכאן יצא המנהג שלנו ברחיצת ידיים אחר שחזרו מן המת. וגם הוא רמז למה שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם.

ובשו"ת הראב"ן (סימן יא) כתב, מה שרוחצים ידיהם, משום שמיתתן של צדיקים מכפרת כמו עגלה ערופה, דגמרינן שם שם מעגלה (ע"ז כט) וכתוב התם ירחצו את ידיהם. וכן איתא בירושלמי (מו"ק פ"ג ה"ה) מקום שנהגו לרחוץ אחר המטה ירחצו. ע"כ. וכ"כ בראבי"ה (אבל עמוד תקסו) והביאם בחזון עובדיה (אבלות א עמוד שלא- שלב).

ומה שכתב שו"ע ההולך בין המתים כוונתו לבית הקברות וכמו שכתב בתשובת מהר"ל סימן כג, והבאים מבית העלמין להתפלל יפה עושים שרוחצים ידיהם משום רוח הטומאה השורה בבית הקברות דתניא בפרק ד' מיתות (סנהדרין סה): "דורש אל המתים" זה הלך בבית הקברות כדי שתשרה עליו רוח טומאה. ונטילת ידיים מעבירו. ע"ש.

ובמגן אברהם סימן ד (ס"ק) כתב בשם מהר"ל שיש ליטול ידיו "קודם" שיתפלל על הקברות ורוחצין שנית בשונו לחצר בית הקברות, שהשדים מלוים החוזרים, ויש לרחוץ גם הפנים. ע"כ. והובא להלכה במשנה ברורה (ס"ק מב) ומש"כ "לחצו בית הקברות" כתב הפרי מגדים (א"א כא) שנראה שאם היה חוץ לד' אמות של המת א"צ נטילה. וכ"כ החכמת אדם (פלל קנח ס"ח כט) דכל שלא היה בתוך ד' אמות א"צ נטילה.

ומש"כ עוד המגן אברהם בענין רחיצת הפנים כ"כ בספר ארצות החיים וציין אליו בשער הציצון סג.

וכנראה שהוקשה למגן אברהם לשון מהר"ל שכתב הבאים "מבית" עלמין להתפלל. ולכן תיקן וגרס בלשונו הבאים "לבית" עלמין להתפלל. אולם בספר מהר"ל סוף שמחות ובמחזור ויטרי (עמוד 248) כתבו וז"ל, וברוסיא כשנטליין ידיהם "בשונו" מבית הקברות מעבירין ידיהם על גבי עיניהם ואומר מקרא זה, ומחה ה' (אלוקים) דמעה מעל כל פנים וכו'.

וראיתי בספר פלא יועץ (ערך טהרה) שכתב בשם גורי האר"י ז"ל, שמי שארע לו שראה קרי, חס ושלום, אם יטבל תכף באותו יום וישוּב אל ה', ירחמנו וימחה המזיק שנברא מעוון קרי. ומי האיש אשר לא יחוס על נפשו ויחיש מפלט לו. והאיש הירא את ה' הנכבד והנורא, יירא ויזחל מלהזכיר שם ה' האיום והנורא בעוד טומאתו בו, ועל זה הנהיר נאמר (שמואל א ב ל) כי מכבדי אכבד. ואזהרה שמענו לטבול "כשהולך" לבית הקברות לקבורת מת וכדומה, כדי שלא יתאוו בו הקלפות ורוח הטומאה, שאם הוא טמא מצא מין את מינו ונעור. ע"ש.

המשך בעמ' 3

האם התכתבות בוואצאפ במילי קיעור מהוות עילה לאוסרה על בעלה

לכבוד הגאון הגדול והמובהק רבי משה פנרי שליט"א

שאלה: כבודו השמיע לי שיחה בינו לבין ראובן שטען שאשתו אסורה עליו, ותורף המעשה הוא כדלהלן: אשתו סבלה מפגיעות בנערותה מצד בני משפחתה לאורך תקופה ארוכה דבר זה התגלה לו כבר בתחילת הנישואין, וזה יצר אצל אשתו עליות ומורדות של מצבי רוח לא מוסברים [היא לא אובחנה ע"י פסיכיאטר, אבל לפי תיאור הבעל עושה רושם שזו הפרעת מאניה דפרסיה, ובגלל הפגיעה המתמשכת שסבלה בצעירותה זה השפיע עליה קשות גם לאחר נישואיה וזה בא לידי ביטוי במצבי רוח משתנים].

כאמור דבר הפגיעה נודע לבעל תקופה מסוימת לאחר הנישואין, ומשכך, היא בקשה ממנו שיקנה לה סמארטפון שתוכל להעביר בו את זמנה מתי שהיא תהיה במצב דפרסיה (ירידה במצב הרוח), מהר מאוד היא הכירה ברשתות החברתיות אדם בשם שמעון והם התכתבו אחד עם השני באמצעות הוואטצאפ, בעלה ראובן הנ"ל חשד בה שהיא מנהלת רומן עמוק עם אותו שמעון, הוא רכש מכשיר הקלטה וזיז והכמין אותה בתיקה, והקליט אותה בשעה שהיא ניהלה שיחה עם אותו שמעון. ולאחר כמה ימים הוא פתח את מכשיר ההקלטה ושמע את אשתו שכביכול היא מיצרה על המעשה שנעשה לפני כמה ימים שהיא נבעלה [שלא כדרכה] והיא מבקשת ממנו [משמעון] שלא יעשה זאת שוב, ואם הוא מתעקש היא תעזוב אותו בשל כך וכו', ובעלה ראובן הנ"ל היה המום מהתגלית המרעיש והוא פנה לכת"ד כדת מה לעשות האם היא אסורה עליו או לא. אדגיש שוב שבכל אותה העת עד היום היא ללא איבחון ו/או טיפול רפואי מקצועי.

השאלה היא האם ההקלטה שהוקלטה ללא ידיעתה שהיא עצמה מדברת עם הנואף על מעשה שכביכול נעשה לפני כמה ימים ושם היא אמרה שני דברים, האחד שנבעלה דרך בית הרעי, ודבר שני היא לא נהנתה מזה אדרבה זו היסב לה צער, ומשכך, היא שוקלת לעזוב אותו באם ימשיך לעשות זאת. האם היא נאסרת ע"י זה?

תשובה: שמעתי את השיחה המוקלטת בין ראובן לבין הרב שחקר ודרש את האיש ופרטי המעשה, ושמעתי את חו"ד של שאר חברי הפאנל שהיו ליד הרב וכולם אסרוה באופן גורף, לפי קוצ"ד האשה לא נאסרה על בעלה.

נימוקים: טרם אענה אקדים ואומר אני רופא ולא מתיימר להיות כזה, אבל לפי התיאור של בעלה הפרעה המדוברת היא מאניה דפרסיה וכאן המקום לומר – ואני נוהר בלשוני שרוב ככל הרופאים המומחים בפסיכיאטריה טוענים פה אחד שאשה שעברה חוויות של תקיפה וניצול מיני בילדותה במשך זמן רב ע"י קרובי משפחתה ולא טופלה לתיקון החוויה הטראומטית שעברה, היא כשוטה ואנוסה בענין זה בלבד.

א) ביאה שלא כדרכה אסורה

בנדו"ד האשה הזו נבעלה שלא כדרכה וקיי"ל שביאה האוסרת אשה על בעלה זה בין דרך המקור ובין דרך נקב הרעי כמ"ש הרמ"א (אבה"ע ס"ח כ' א') בין כדרכה ובין שלא כדרכה שנאמר (ויקרא כ, ג) "משכבי אשה" ודרשו בגמ' (סנהדרין נד. ויבמות נוו) מגיד לך הכתוב ששני משכבות באשה – כדרכה ושלא כדרכה, כפי שכתב רש"י ביבמות (לד: ד"ה שלא) ולומדים עוד שמעשה שהערה בה אף שלא כדרכה חייב, כמ"ש בהוריות (ד. וברמב"ם (איס"ב א, י) וברמב"ן (יבמות נד).

ומנין לנו שביאה שלא כדרכה זה דרך בית הרעי, עיין בשו"ת פנים מאירות (ח"ב ס' קנח) שכתב "דשלא כדרכה היינו בפי הטבעת", והוכיח זאת מדברי הגמ' סנהדרין (סו:) באו עליה עשרה בני אדם ועדיין היא בתולה ופירש"י שבאו כולם שלא כדרכה, ומסיק הפנים מאירות "ועל כרחך מיירי שבאו בפי הטבעת, דאי כמעשה בהמה מאחוריים באותו מקום בוודאי השירה בתוליה. עכ"ל. ולכאורה בנידו"ד רק מטעם זה היא לכאורה אסורה.

כל זה נכון בשעה שיש עדות ברורה שאכן זה נעשה ואז היא אמורה להיאסר על בעלה, אבל בנידו"ד אין עדות כלל על הנ"ל רק הקלטה של אמירה בעלמא אז איך אפשר לאוסרה, ויעויין עוד בהמשך.

ב) הקלטה

בנידו"ד בוצעה הקלטה ללא ידיעתה¹ ולכאורה כל המלל שבהקלטה מוליך לכוון אחד בוצע מעשה אשר לכאורה אמור לאסור אותה על בעלה, אולם אם אני מתבונן בספרות השו"ת אני רואה שאע"פ שיש "ראיות זהב" של מכתבים בין נואף לנואפת שמורים שכביכול נעשו מעשים אין אנו מקבלים את המכתבים האלה, וכדלהלן:

הנה מצאתי בספר נושא האפד (פיפאנו, ס" כ) במקרה שהבעל מצא מכתבי עגבים ועתירות נשיקות מתחת ידה וגם עדות של המיילדת שאותה "נואפת" הלכה להפיל את הולד אצלה, וגם כל זה כתב הרב וז"ל: "כאשר ידוף הקורא בשאלה תסמר שערת בשרו מראות רוע ההנהגה

1. לא ניכנס לצדדים המשפטיים של האזנות סתר, שהקלטה כזו לא קבילה בדיני הראיות בערכאות כגון דברי חשופט ברק בבג"ץ 6650/04 בניגוד לדעתו של הגר"ש דיכובסקי (דיין ביה"ד הגדול כתוארו אז) בפסק דין מיום י' תמוז תשס"ד – 29/06/04 (תיק 7661-21-1) שהוא כן קיבל ראיה שהושגה בצורה שנוגדת את חוק האזנות סתר.

המשך בעמ' 3

ותשובות מזויפות והדברים מראים שהיא זונה ומונה, אך בכל כה"ג הדין לא למראה עיניו ישפוט כי אם עפ"י ראיות מופתיות וכו', דאם נרצה לחוש לאגרות שכתבה לחשוקה דברי זימה עכ"ל אין בנו כח להוציאה וכו', וכ"ש הכא שלא היה כאן לא עידי כיעור ולא עידי קלא דלא פסיק, ואם בשביל האגרות אין אנו יכולים לתת להם דין עידי כיעור דלא יהא אלא שהיא בעצמה באה ואומרת וכו', דחיישין שמו עיניה נתנה באחר". עיי"ש שהדברים ארוכים למאוד. וכן ראיתי שהביא אותו הגר"ש משאש בתבואות שמש (אבהע"ז ס' כב) ומושם נקיש בק"ו לנידוד, מה גם שאולי היא גילתה את המכשיר הקלטה ובכוונה התקשרה ותיאמה עמדות עם שמעון שכך וכך תאמר ביוערה שבעלה יגלה זאת בימים הקרובים ואז הוא יפתח תיק לגירושין וכך תיפטר ממנו.

הן אמת שראיתי בפס"ד ביה"ד הרבני אשקלון בראשות האב"ד הרב בוכרים תיק מס' 831694/6 ששם היו מסורני וואטצאפ בעלי אופי מיני מובהק וביה"ד קיבל זאת כשני עדים ואני מצטט מפסד"ד את הנוגד לעניינו.

"שהיה מקום להעיר לכאורה שלגבי מעשה כיעור קי"ל דבעינן שני עדים, ולפינו ישנה הקלטה ומסורני וואטצאפ בלבד, ושמה כמו דעד אחד בדבר מכווער לאו כלום הוא (רמ"א סוף סעיף א') הכא נמי לא סגי בהקלטה זו על מנת להוציאה. אכן יש לומר שדים של ההקלטה והמסורנים כשני עדים. והיינו משום שמדובר בהקלטה ומסורנים שנלקחו מהמכשיר האישי של האשה, וחוקה שהשיחות והמסורנים בו נכתבו על ידה, לעריכת ההקלטה/המסורנים אין לחוש כיון שהאשה הודתה שמדובר בהקלטה אוטנטית ובמסורנים שהיא שלחה והדבר עשוי להיגלות בצו פשוט לחברות הסלולר שיכולות להמציא נתונים מדויקים ולכן אין סיבה לפקפק באמינות ההקלטה והמסורנים. ועיין בשו"ת אבני נזר (אבהע"ז ס' לז) שדן לגבי מכתב שנמצא מהאשה ובו כמה דברים מכווערים אך לא נכתב בו במפורש שזינתה שאם יתברר שהוא כתב ידה הרי שיש לדון כדבר מכווער, ושם דן בחשש לזיוף המכתב אך בלא חשש זה נראה דפשיטא ליה שניתן לדון את המכתב כדבר מכווער, ובני"ד כבר כתבנו שאין לחוש לזיוף. וע"ע בשו"ת כת"ס אבהע"ז ס' יד שם דן לגבי הודאת האשה בזנות מתוך הכתב וחשיב ליה הודאה. וע"ע בפס"ד ביה"ד (ת"א 1200870-1). וע"ע בחזו"א אבהע"ז ס' יז אות ז' שכתב: "והיה דכיעור בשינוי מדרך העולם ונכנסו לחורבא ולבית גלמוד שאין בני אדם נכנסים והם נעלו במנעול וכיו"ב שלפי ראות עיני הדיינים הייתה ודאי כוונתם לכיעור", וכתב החזו"א שזה כעין דברי הגרעק"א (שהובאו לעיל). והיינו דכל מעשי הכיעור באו רק להוכיח שהייתה כוונה לזנות, אבל בנידוד א"צ להוכיח זאת דשפתותיהם של האשה והנטען ברור מיללו בהקלטה שלפניו וכן במסורנים דכוונתם לזימה. וע"ע בדברי הגר"א היישריק בפס"ד ב"ד ת"א תיק מס' 591531/15. ע"כ דברי ביה"ד הנ"ל.

אבל אחר המח"ר מהדיינים הגאונים שליט"א אין אני סבור כמותם, ראשית מצאתי בפס"ד של ביה"ד בנתניה (תיק מס' 851788/2) ששם הם כתבו פסק דין שלם על נושא המסורנים האם הם מהווים משקל ראיתי שעל פיו אפשר לאסור אשה על בעלה, ועפ"י זה להוציאה מבעלה. והם טענו שמסורני וואטצאפ כשלעצמם אינם ראיה כלל ועיקר אא"כ הבעל יביא ראיות אחרות יותר מבוססות. ובפס"ד של ביה"ד באשקלון הם הסתמכו בעיקר על המסורנים וכמעט הם לא הסתמכו על כך שהיה שם גם ייחוד בתוך רכב של נואף, ומשכך, ודאי מסורני וואטצאפ לא מהווים כשלעצמם ראיה.

וכ"כ בספר מועד לכל חי (תשרי סימן יב סעיף ד') וז"ל, האמנם צריך שיוהר ההולך לזוהר"א (השתחוות בקברי הצדיקים) דאם הוא בלתי טהור שיעשה טבילה קודם שילך, וגם אחרי שובו טוב שיטבול, ואם לא יוכל לעשות כן מוטב לו שלא ילך, והן אמת דהתפילה שמתפלל האדם על קברי הצדיקים, ובפרט כשמגמתו הוא ללכת בדרכי ה' ויעיל הרבה כמו שכתב רש"י בחומש סדר שלח לך על הפסוק ויבאו עד חברון, וגם דאשכחן בספר החסידים ובספר קמח סולת, דיש נחת רוח למתים כשהולכים לבקרה ולעתור ולרצות בעד מנוחתם והוא טוב משני צדדין, מכל מקום אם אין האיש מנוקה וטומאתו עליו והוא לבוש בגדים צואים, לא לרצון יהיה והעדר טוב ממצאיותו, ולפחות יעשה טבילת ידים בהליכתו ובהזרתו היכא דאי אפשר לו לטבול. ע"ש.

והנה כתב הטור בחלק יורה דעה, (סימן שעו) נשאל לגאון, (שו"ת הגאונים שערי צדק חלק ג שער ד סימן כ) נוהגין אצלנו כשחוזרין מבית הקברות רוחצין ידיהם קודם כניסתן לבתיהן ויושבין על הדרך מה טעם, והשיב, אין צריכין לרחוץ, ואם נוהגין ורוחצין אין בכך כלום, וכשאמרו במי שחזור מאחורי המת לישב ז' פעמים, לא אמרו אלא למי שהולך לבית הקברות ובהזרתו ובקרובים וביום ראשון ובמקום שנהגו, וצריך לישב שבעה פעמים מפני שהרוחות מלוות אותו ובכל שעה שיושב בורחין ממנו. ואמר רב האי, לא נהגו מעולם לקנח ידיהם בבבל בעפר, וכן אנו רואים דמאן דעבד הכי אין בכך כלום אלא שרי למיעבד, אבל נטילת ידים לבתר הכי ליכא אלא במי שנשאלו למטה. עד כאן לגאונים.

וכ"כ הבית יוסף שם בשם אור זרוע (חלק ב אבלות סוף סימן תכב) דלענין לרחוץ ידיהם כשחוזרים מבית הקברות אין צריכים ואם נוהגים אין בכך כלום.

ובספר חזון עובדיה אבלות (חלק א עמוד שלא) הביא עוד שכ"כ הרי"צ בן גיאת (הלכות אבל עמוד מג) ושיבולי הלקט (שמוחות סימן יד) ובתורת האדם (דף ו) ובחידושי הריטב"א (מגלה כט) שאין צריך ליטול ידיים כלל אחר שיוצאים מבית הקברות.

ועכ"פ נפסק להלכה שיש ליטול הידיים כשחוזרים מבית הקברות וכדברי השו"ע לעיל, וכ"כ הרמ"א ביו"ד (שעו ס"ד) שנהגו להקפיד שלא יכנס אדם לבית קודם שירחץ ג' פעמים.

והנה כתב הכנה"ג ביו"ד (שעו הגה"ט יד) מנהגינו שלא לנגב הידיים מאותה רחיצה, אלא מניחים שיתנגבו מעצמם, אך לא שמעתי טעם נכון לזה. ע"ש. ובספר מעבר יבוק (שפתי רננות פרק יט) כתב הטעם דמראה בזה שאינו מסיח דעתו מן האבל, ואינו משליך אחרי גוו וזכרון יום המיתה.

אולם בספר פחד יצחק (ערך קברו המת) כתב, אבל אני ראיתי את רבותי גדולי הדור, מהר"י בריאל ומהר"י קוים, שהיו מקנחים ידיהם אחר רחיצה זו. וגם אני נהגתי כמוהם. ע"ש.

ובספר בן איש חי (תולדות אות טז) כתב דכיון שאין זה מן הדין, ובחורף שהקור גדול, קשה הדבר להניח ידיו רחוצות בלי ניגוב, מותר לנגבם.

וכל שכן לפי מה שכתבתי לעיל בשם תשובות הגאונים שאין צריך לרחוץ ידיו כלל אחר שיוצא מבית הקברות, ועל כן אין להחמיר בזה כל כך במקום הקושי.

והנה לענין ההולך לקברי צדיקים אם צריך ליטול ידיו, ראיתי בספר אשכנזיה רבי (סוף הארה סב) שהעיד מאביו האדמו"ר כשהיה הולך לקברי צדיקים לא היה נוטל ידיו כלל, ואמר שקברי צדיקים אין בהם טומאה, והרב המחבר ביאר עיקר כוונתו, דעיקר הטעם לנטילה הזאת הוא משום רוח רעה, וקברי הצדיקים אין שורה בהם רוח רעה. אמנם סיים שם דכל זה הוא כשהקבר נמצא במקום מבודד בפני עצמו, אולם הם הולך לקבר צדיק הנמצא בתוך בית הקברות בודאי שיש ליטול ידיו מדין ההולך בין המתים בבית הקברות. ע"ש באורך.

נמצא שמי שמובקר בקברי הצדיקים שאין בהם בית קברות כדוגמת קבר רשב"י ורבי מאיר בעל הנס ורחל אמנו כדומה אינו צריך ליטול ידיו כלל. וכן ההולך על קברו של מרן גאון ישראל רבינו עובדיה יוסף וצ"ל ויש שם כמין רחבה נפרדת לפני בית הקברות וישנם רבים שאינם נכנסים אצל הקברות ממש אלא עומדים ומתפללים שם בהיות שהציץ סמוך לשם מאוד, וכל שהם רחוקים ד' אמות מהקברים אינם צריכים ליטול ידיהם.

כתב בחזון עובדיה שם, הרוחץ את ידיו אחר שחזר מבית הקברות, לא ימסור הכלי שרחץ ממנו לאיש אחר, אלא מניחו על גבי הקרקע, וחברו נוטלו משם. וציין לאלוה רבה (ס"ס רכד) והובא בחידושי רעק"א יו"ד (סימן שעו) ועוד, ע"ש.

העולה להלכה

כשנכנס לבית הקברות אין צריך ליטול ידיו אלא אם כן ראה קרי, וכשיצא מבית הקברות יש ליטול ידיו ג' פעמים בכל יד לסירוגין, ולא ינגב ידיו, אם לא בימי החורף וכדומה שהקור גדול, ואחר הנטילה יניח הכלי מידי ואל יעבידנו לאדם אחר, וההולך לקברי צדיקים שאין אצלם בית קברות, אין צריך ליטול ידיו, וכן מי שרחוק מהקברות ד' אמות אין צריך ליטול ידיו.

בברכה
אלון בן שבת

מטרות העצמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

ושנית בנידו"ד אין כאן לא עידי כיעור ולא עידי טומאה רק ההקלטה לבדה האם על סמך הקלטה אפשר לאוסרה על בעלה? הרי יתכן שמתי שהיא משמשה בתיק היא מצאה מכשיר זה שהרי קי"ל בגמ' ב"מ (כא): אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה "וביימה" עם הנואף שכך וכך יאמרו וזה יוקלט, על אף שזה נראה מוזר שבדיוק היא מצאה את המכשיר והקליטה וביימה שיחה כזו. ובכל זאת אני שב וחוזר ואומר אין כאן לא עידי כיעור ולא עידי טומאה כך שכל שאין מקום לאוסרה. ושלישית פס"ד של ביה"ד בנכבד באשקלון מדבר על מסרונים וההקלטה מתוך המכשיר טלפון שלה שהיא כתבה וע"ז זה נסוב דבריהם וכלשון הפס"ד "והיינו משום שמדובר בהקלטה ומסרונים שנלקחו מהמכשיר האישי של האשה, וחזקה שהשיחות והמסרונים בו נכתבו על ידה, לעריכת ההקלטה/המסרונים אין לחוש כיון שהאשה הודתה שמדובר בהקלטה אוטנטית ובמסרונים שהיא שלחה והדבר עשוי להיגלות בצו פשוט לחברות הסלולר שיוכלו להמציא נתונים מדויקים ולכן אין סיבה לפקפק באמינות ההקלטה והמסרונים". עכ"ל משא"כ בנידו"ד המכשיר הוא של הבעל שהכמין את זה בתיק שלה שקרוב לוודאי שהיא מצאה אותו כי התיק הוא לא כ"כ גדול שקשה לרוקן אותו. לכן אי אפשר להביא ראיה מדברי ביה"ד אשקלון.

ולא אכחד שמצאתי פס"ד מביה"ד בנתניה בהרכב הרבנים רוזנטל, אריאלי, ובוארון (תיק מס' 1880/07). והובא גם בפסקי דין רבניים כרך יד עמוד 300) שם הם דנים בקבילותה של הקלטה שנעשתה בסתר, כבנידו"ד שהבעל הכמין מכשיר הקלטה והקליט את אשתו שנעשתה כך וכך האם יש לקבל מדין תורה את תוכן ההקלטה ולהכריע על פיה או לא? ומסקנתם בדעת הרוב שאפשר להשתמש בהקלטה שנעשתה בסתר אם עניינה לגלות ולברר את האמת וכן הביאו עוד טעמים אחרים להיתרם. אבל אחר המח"ר מכבוד ביה"ד הנ"ל אין נעלם מהם פס"ד של ביה"ד הגדול בהרכב של הרבנים קאפח, אליהו, ומוזריץ ע"ה. (הודפס בספר עדות ביהוסף, קאפח, סי' פב) שהכריעו שאין לקבל את סרט ההקלטה כהוכחה ואף לא כראיות לדבר. והדיינים בביה"ד הגדול האריכו מאוד בזה עי"ש.

אשר על ודאי שההקלטה אינה כבילה כראיה וכדאמרן.

ג) שוטה לדבר זה

לא זו אלא זו, גם על הצד שנקבל את ההקלטה כאוטנטית ואמינית, יש בעיה נוספת שצריך להתמודד מולה, וזה המצב הנפשי בו הייתה שרויה האשה מצבי רוח משתנים באופן קיצוני מצד לצד, וכבר הרופאים אומרים שאשה שסבלה בנערותה מפגיעה מתמשכת ע"י קרובי משפחתה² זוהי טראומה שקשה להחלים ממנה, וההשלכות הנפשיות הנובעות מפגיעה זו מי ישרונו, ובנידו"ד, ואני אומר זאת בזהירות הראויה יש להחשיבה כשוטה **לדבר זה**, וכבר כתב הדבר משה (תאומים, זאלקוואר תרל"ב, תניינא סי' פ' דף קיב ד"ה הנה) דגם בשוטה אמר' פיתויה אונס הוא. והביא את המשנה למלך (פי"א מאישות הי"ב) דשוטה דמא לקטנה וכמו שפיתוי קטנה אונס הוא כך דינה של שוטה, והוסיף הרב דבר משה שלדעתו שוטה יותר גרועה מקטנה מהטעם שהובא בדבריו עי"ש, מה גם שיש לצרף דעת הרש"ש (כתובות ט.) בדעת התוס' שכל שלא היו עדים על הזנות, אינה נאסרת לבעלה. וזו גם דעת רש"י וראשונים רבים.

אשר על כן אחר המח"ר מכבוד חברי הפאנל שישבו עם מורנו הגאון הרב פנירי שליט"א לענ"ד אשה זו מותרת לבעלה, אם כמובן ירצה לקיימה ואם לא ירצה יתן לה את כתובתה וישלחנה, וכמובן כל דברי בסייעף זה הם בכפוף לחו"ד פסיכיאטרית שהיא לוקה בשינוי מצבי רוח עקב הפגיעה שנפגעה בצעירותה.

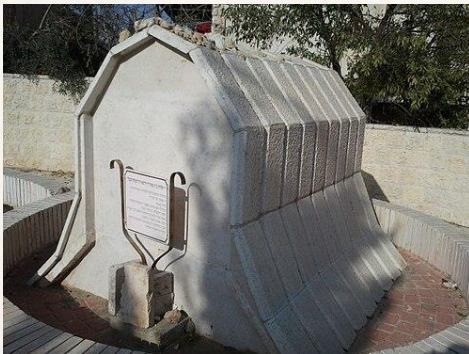
כל זה כתבתי לפי קוצ'ד וצווי"מ ויימ"ן עבד לאל עליון אני יגאל אלון ס"ט

2. אולי כאן המקום להזכיר פסיקה של ביהמ"ש העליון ואני מצטט "ע"פ 701/06 פלוני נ' מדינת ישראל (04.07.2007) – הנאשם הורשע בביצוע עבירות חמורות בבתו מאז שהייתה בת 12 ובמשך שש שנים. בעקבות כך נדון ל-24 שנות מאסר, שלוש שנים מאסר על-תנאי, ופיצוי למתלוננת בסך 70,000 ₪. ביהמ"ש כתב: "המערער, בדרך מרושעת, חסרת רחמים ומעוררת שאט נפש, עשק את ילדותה של בתו, גזל ממנה את נעוריה, וגזר עליה חיים מיוסרים אשר ילדו אותה עוד שנים רבות. עבירות ... באשה הן עבירות קשות באשר לא רק פגיעה פיסית גלומה בהן, אלא גם פגיעה נפשית ורמיסת כבודה של הקורבן כאדם. קשות שבעתיים הן עבירות ... המתבצעות בתוך משפחה, ובמיוחד כאשר אב מבצען בבתו, בשר מבשרו. המערער, שובי בידי יצרו ותאוותו, ראה בילדתו אובייקט ... זול ונגיש בו עשה ככל העולה על רוחו, משל הייתה גוף נטול נשמה. מערער זה מקומו מאחורי סורג ובריח, והואיל ונדמה כי בעבירות מסוג זה חוטאים לא מעטים, ראוי כי רמת הענישה תהיה כזו שתהווה גם מסר ברור וחד משמעי לרבים".

שרי המאה פן המזרח

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי אליהו די וידאש

רבי אליהו די וידאש זצ"ל. נולד בצפת לרבי משה די וידאש, בן למשפחה שמוצאה מיהדות חצי האי האיברי. בצעירותו התייתם מאביו, ושנות צעירותו עברו עליו בייסורים. רבנו היה מקובל, דרשן ופוסק, בעיקר בצפת שבגליל.

רבי אליהו היה מתלמדיו המובהקים של הרמ"ק, ולאחר פטירתו של הרמ"ק הועברו אליו כתבי ידו.

כמו"כ למד תורה מפי האר"י ומפי הרב אברהם הלוי ברוכים (מוגריב). והיה שותף בחבורתם של הרמ"ק ורבי שלמה אלקבץ, אשר נהגה לצאת להתבודדות בהרים אשר סביב לצפת, גלות זאת הייתה נקראת בפי בני החבורה בשם "גירושין", והם עשו זאת כתיקון לגלות השכינה.

לאחר זמן מה עבר להתגורר בחברון, ובשנת ה'שכ"ו (1566) התמנה לראש רבני חברון.

הספר המפורסם ביותר שחיבר הוא "ראשית חכמה" – ספר מוסר וקבלה, שנכתב בסגנון עמוק ומקיף, ומשלב רעיונות קבליים עם הדרכה מוסרית מעשית. הספר הפך לאבן יסוד בלימוד המוסר והקבלה, ונפוץ מאוד בישיבות ובקהילות ישראל.

מלבד הספר "ראשית חכמה", יוחסו לו גם חיבורים נוספים, אך עיקר פרסומו בזכות ספר זה.

נקבר בבית העלמין העתיק בחברון. האוהל של קברו נבנה בראשית שנות ה-30 של המאה ה-20 בידי מתנדבים, ונהרס בידי ערבים בתקופת השלטון הירדני. אך לבסוף שוחזר על ידי פרופ' בן ציון טבגר כחלק משיקום בית העלמין. ולדעת חכם בן ציון מוצפי שליט"א תאריך פטירתו לא נודע לצערנו.

להיות שקופה

השיעור שלמדתי מכוס פלסטיק ופטל

יש רגע כזה, מוכר ושקט, בערב שבת. הרגע שבו הבית כבר "עומד". הריח של החלות הטירות מתערבב עם הניחוח העמוק של המרק שעל הפלטה, הרצפה שטופה, המצעים מתוחים בפינות, ואת – לרגע אחד – עומדת במטבח, מנגבת ידיים בסינר, ונושמת. ברוך ה'.

עשית את שלך. יש סדר, יש תוכנית, יש תחושה פנימית של שליטה. את מרגישה עקרת בית מצטיינת, מנהלת מערכה קטנה ביד רמה, והלב אומר: **השבת הזו הולכת להיות שלי**. שבת של נוכחות, של רוגע, של משפחה. ואז – דפיקה בדלת.

זו השכנה מהקומה למטה. זו שתמיד נראית כאילו יצאה הרגע מצילום למגזין. היא מחייכת, מתנצלת, רק צריכה כמה כוסות חד-פעמיות. "נתקעתי", היא אומרת.

את פותחת את הדלת בחיוך, באמת, בשמחה.

אבל בדיוק באותה שנייה – הקטן מחליט לשפוך בקבוק פטל על הרצפה הנקייה, ואחד הגדולים צועק: "הוא התחיל!" "הוא חטף לי!" "זה לא פייר!"

השכנה מעיפה מבט פנימה. שנייה אחת. מחייכת חיוך עדין, כזה שאי אפשר לדעת מה יש מאחוריו, ואומרת בטון רך: "וואו, חמודים".

ובאותו רגע – משהו קורה בפנים. לא בחוץ. בפנים. את לא שומעת "איזה חמודים".

את שומעת: "איזה בלגן" "איזו אמא שלא מצליחה להשתלט". איזה בית הפוך. וברגע אחד, בלי שמישהו באמת אמר משהו, כל תחושת ההצטיינות מתמוססת. את כבר לא עומדת זקופה במטבח. את מרגישה חשופה. שקופה. כאילו כל מה שבנית בדקות האחרונות קרס מול כוס

חד-פעמית ומבט חטוף של שכנה.

מי באמת הגורם לקריסה?

אנחנו רגילות לסמן אשמים. השכנה, הילדים, הבעל, האורחים, הנסיבות. תמיד יש "גורם חיצוני" שאפשר להצביע עליו. אבל אם נרשה לעצמנו רגע של כנות שקטה, נגלה אמת אחרת – לא פשוטה, אך משחררת:

הקול שפגע בנו הוא הקול שבתוכנו. המשפטים של אחרים, המבטים, אפילו השתיקות – הם רק טריגרים. הכאב העמוק נולד מהפרשנות שאנחנו נותנות להם. אנחנו לוקחות סיטואציה קטנה והופכות אותה למשפט על הערך שלנו. אם היא ראתה בלגן – סימן שאני בלגניסטית.

אם הילדים צעקו – סימן שאני לא אמא מספיק טובה.

אם מישהו לא החמיא – כנראה שלא ראויים.

וכך אנחנו חיות מול מראה פנימית, שואלות שוב ושוב: **מה זה אומר עליי?**

זהו מאסר עדין, כמעט בלתי מורגש. כל עוד אנחנו זקוקות לאישור חיצוני כדי להרגיש "בסדר", אנחנו לא באמת חיות. אנחנו דרוכות. בוחנות. נבהלות מעצמנו.

להפסיק להיות מטרה

כאן מתחיל שינוי עמוק. רובנו התרגלנו להיות "מטרה". כל הערה היא חץ. כל מבט הוא איום. כל שתיקה – פרשנות.

וכשנורה חץ, אנחנו מגיבות: כואבות, מתגוננות, או שותקות. והשתיקה הזו, פעמים רבות, לא נובעת מעוצמה – אלא מכיבוי. כיבוי של חלקים בתוכנו שמשתוקקים לקשר, לאמת, לנוכחות. אבל יש אפשרות אחרת.

להפסיק להיות מטרה – ולהפוך למרחב. להיות "שקופה", לא במובן של להיעלם או להימחק, אלא במובן עמוק בהרבה: להיות כל כך בטוחה בערך שלך, עד שהמילים של העולם יכולות לעבור דרכך – בלי

להיתקע.

כשאין צורך תמידי להגן על ה"אני", משהו נרגע. נפתח מרחב פנימי.

ופתאום מתאפשר לראות מציאות בצורה רחבה יותר.

אולי השכנה בעצמה לחוצה. אולי היא מקנאת בחיות שיש בבית שלך. ואולי – וזה הכי משחרר – זה פשוט לא קשור אלייך.

חירות פנימית אמיתית

אנחנו נוטות לחשוב שחירות היא לעשות מה שבא לי. אבל חירות עמוקה יותר היא היכולת לא להיות מופעלת מהבהלות הפנימיות שלי.

האור שהקדוש ברוך הוא נטע בך אינו תלוי במחמאות, בהצלחות או במבטים מהצד. הוא קיים תמיד.

רק שכבות של "מה יגידו" ו"איך אני נראית" מכסות עליו.

וכשאת אומרת לעצמך, בשקט: **הערך שלי לא עומד עכשיו לבדיקה** – משהו מתיישב. הנשימה מתרחבת. הלב חוזר למקומו.

תרגול קטן לשבוע הקרוב

השבוע, נסי תרגיל קטן של מודעות. בכל פעם שאת מרגישה את הכיווץ הזה בלב – ממילה, ממבט, מסיטואציה – אל תגיבי מיד.

עצרי. קחי נשימה. ואמרי לעצמך בלב: **"אני לא המטרה עכשיו. אני המרחב."**

לא צריך להסביר. לא להוכיח. לא להתנצל. רק להיות.

ובשקט הזה, תגלי משהו מפתיע: כמה כוח יש במקום שבו את לא צריכה להילחם על הערך שלך.

כדי להאיר לפעמים צריך לאפשר לדברים לזרום החוצה.

שבת שלום יקירה, ומפגש נעים עם האור המדהים שבך ועם הערך הבלתי מותנה שלך

ליאורה דהן

מנטורית לאמהות בצמיחה

050-410-3-421

dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים